

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กับทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง การยอมรับหลักสูตรกับความสามารถในการรับข่าวสารของผู้บริหารโรงเรียน และการยอมรับหลักสูตรกับโครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนที่ใช้อำนาจต่อการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 300 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในส่วนกลาง 60 โรงเรียน และโรงเรียนในส่วนภูมิภาค จากเขตการศึกษาทั้ง 12 เขต จำนวนเขตละ 20 โรงเรียนเป็นโรงเรียนในส่วนภูมิภาค 240 โรงเรียน (เลือกจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่/กลาง เล็กปนกันไป) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำราและเอกสารต่าง ๆ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารโรงเรียนทางไปรษณีย์ มีผู้ส่งคืนแบบสอบถาม 234 คน คิดเป็นร้อยละ 78.00

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และค่าร้อยละ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และใช้โปรแกรม SPSS ในการคำนวณ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน และวางแนวทางการดำเนินงานวิจัย โดยยึดถืองานวิจัยของ Everett M. Rogers และคณะจากมหาวิทยาลัยมิชิแกน-ลิตเทิล ซึ่งได้มาทำวิจัยให้กับกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในประเทศไทย เป็นหลักมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านสถานภาพส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม
ผลการวิจัยปรากฏว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 41-55 ปีมากที่สุด วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีระดับ (ซี) อยู่ในระดับซี 5 มากที่สุด รองลงมา เป็นระดับ (ซี) 6 และ 7 โดยมีช่วงเงินเดือนส่วนใหญ่ตั้งแต่ 6,025 บาท ขึ้นไป นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่เคยเดินทางไปดูงานหรือศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ และมีระยะเวลาในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนตั้งแต่ 5-10 ปีมากที่สุด

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

2.1 การยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.34 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 5 %

2.2 การยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการรับข่าวสารของผู้บริหารโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.19 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 5 %

2.3 การยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับโครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนที่ใช้อำนวยการบริหารหลักสูตร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ ที่ 0.10

2.4 ที่คំคิดของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความสามารถในการรับข่าวสารและโครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนที่ใช้อำนวยการบริหารหลักสูตร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.23 และ 0.17 ตามลำดับ

2.5 โครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนที่ใช้อำนวยการบริหารหลักสูตร มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการรับข่าวสารของผู้บริหารโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คือ 0.16

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษาในงานวิจัย

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับ เพศ, อายุ, การศึกษา, ระดับ (ซี) และระดับเงินเดือนไม่มีความแตกต่างกันในทางสถิติ

3.2 ในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนที่ยอมรับหลักสูตรในระดับต่ำและระดับสูงนั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมาเป็นระยะเวลา 5 - 10 ปี และไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของที่คំคิดต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง

4. ที่คំคิดของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผลของการวิจัยปรากฏว่า

4.1 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าปลัดกระทรวงศึกษาธิการควร
จะเข้าใจหลักการ จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างละเอียด
และมีความเห็นว่าผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงของกระทรวงได้มีการประชุมวางแผนและ
ศึกษาถึงข้อดี-ข้อด้อยของการ เปลี่ยนหลักสูตรเป็นอย่างดีแล้ว จึงได้ประกาศให้ใช้หลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

4.2 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าในการประชุมสัมมนาร่วมกับ
เจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการนั้น เจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับ
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นี้เป็นอย่างดี

4.3 ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นก้ำกึ่งกันระหว่างความ
เชื่อที่ว่าศึกษานิเทศก์ที่ออกเยี่ยมเยียนโรงเรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ดีพอ และช่วยแก้ปัญหาอันเกิดจากการใช้หลักสูตรได้กับ
ความไม่แน่ใจในศึกษานิเทศก์ว่าจะมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาในการใช้
หลักสูตรให้กับผู้บริหารโรงเรียนได้

4.4 ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม เห็นว่าการประชาสัมพันธ์
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 นี้ ผู้บริหารการศึกษาในส่วนกลางยังจำกัด
ท่าไม้เพียงพอ มีบางส่วนเห็นว่าควร เร่งประชาสัมพันธ์หลักสูตรผ่านสื่อมวลชนและสื่อต่าง ๆ
ให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งในปัจจุบัณนี้ยังมีความ
เข้าใจเกี่ยวกับการ เปลี่ยนหลักสูตรไม่ค่อยถูกต้องนัก

4.5 สำหรับทัศนคติรวมของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง
เมื่อนำมาจัดระดับคะแนนแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับต่ำ
(ร้อยละ 70.5)

4.6 ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อเป็นการเสนอแนะต่อ
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงของกระทรวงว่า ควรรับฟัง
ความคิดเห็นตลอดจนให้ความสำคัญกับโรงเรียนในส่วนภูมิภาคให้มาก เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

ที่ส่งไปจากส่วนกลางนั้น มีโรงเรียนในส่วนภูมิภาคจำนวนมากไม่ได้รับ และควรจัดให้มี
 นักวิชาการศึกษาจากกรมต้นสังกัดและกรมวิชาการออกเยี่ยมเยียน ติดตามผลและนิเทศ
 การเรียนการสอนเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังได้เสนอให้กรม/กอง
 ต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ทำงานด้วยการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ จัดอบรม/
 สัมมนาพร้อมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เพราะปัจจุบันโรงเรียนประสบปัญหาว่า
 ศึกษานิเทศก์กับเจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการและกรมต้นสังกัดมักอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ
 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไม่ตรงกัน

5. ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 ผลการวิจัยปรากฏว่า

5.1 ระดับของทัศนคติที่มีต่อหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
 ของผู้บริหารโรงเรียนนั้น เมื่อจัดระดับคะแนนแล้วพบว่าส่วนมาก (ร้อยละ 62.4) มีทัศนคติ
 ที่เห็นด้วยกับหลักสูตรค่อนข้างน้อย

5.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
 กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ว่า หลักสูตรใหม่นี้มีหลักการและจุด
 มุ่งหมายที่ดี ช่วยพัฒนาคนและสังคม นักเรียนที่เรียนหลักสูตรใหม่สามารถนำความรู้ไปใช้
 ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริง แต่ปัญหาที่โรงเรียนกำลังประสบอยู่ในการบริหาร
 หลักสูตรก็คือ ผู้ปกครองและนักเรียนยังมุ่งที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปเหมือนกับสมัยก่อน ๆ
 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาชีพที่จะรองรับนักเรียนที่เรียนจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษายังไม่
 เพียงพอ ดังนั้น นักเรียนจึงจำเป็นต้องศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป นอกจากนี้บางโรงเรียนยังมี
 ปัญหาในทางปฏิบัติ กล่าวคือบุคลากรในโรงเรียนยังยึดแนวการสอนแบบดั้งเดิม เนื่องจากความเคยชิน
 และยังไม่เข้าใจหลักการของหลักสูตรดีพอ อุปสรรคการเรียนการสอน ตลอดจนงบประมาณ
 สนับสนุนการเรียนการสอนยังขาดแคลน และไม่เพียงพอต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียน
 การสอนของครู-อาจารย์ ด้วยเหตุนี้ จึงมีโรงเรียนจำนวนมากที่ยังคงให้ความสำคัญกับ
 การเรียนการสอนทางวิชาสายสามัญมากกว่าสายวิชาชีพ นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบ
 แบบสอบถามบางส่วนยังเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างของหลักสูตร เพราะเห็นว่า
 ไม่เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองไทยในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องมาจากอาชีพรองรับนักเรียนที่จบ
 การศึกษาในระดับมัธยมไปแล้วยังไม่เพียงพอ

6. ความสามารถในการรับข่าวสารของผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยปรากฏว่า

6.1 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ฟังรายการวิทยุศึกษา (ร้อยละ 55.1) และเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ว่า ผู้บริหารการศึกษาในส่วนกลางควรใช้วิทยุเป็นสื่อในการเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษา (ร้อยละ 84.6)

6.2 ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 234 คน อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ส่วนใหญ่อ่านเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา (ร้อยละ 99.1) และเห็นว่าเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันมีประโยชน์อย่างมากต่อการบริหารหลักสูตร (ร้อยละ 76.5)

6.3 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่อ่าน/รับวารสารทางการศึกษา โดยอ่านสารพัฒนาหลักสูตรมากที่สุด รองลงมา เป็นวารสารแนะแนว ประชาศึกษา มิตรครู และวารสารการศึกษานอกโรงเรียน และเห็นว่าวารสารเหล่านี้ให้รายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้ดี ทั้งยังทำให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียนเข้าใจจุดหมายและหลักการของหลักสูตรได้ดียิ่งขึ้นด้วย (ร้อยละ 94.4)

6.4 สำหรับโทรทัศน์นั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับหลักสูตรน้อยเกินไป (ร้อยละ 85.0) และส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการบริหารหลักสูตร (ร้อยละ 87.2)

6.5 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เสนอความคิดเห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการควรใช้ภาพยนตร์เป็นสื่อในการเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษาไปสู่ประชาชน (ร้อยละ 94.9) เพราะภาพยนตร์เพื่อการศึกษา มีประโยชน์อย่างมากต่อการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน

6.6 เมื่อเปรียบเทียบสื่อมวลชนที่ให้ข่าวสารทางการศึกษาแล้ว พบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ให้ข้อมูลทางการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือวิทยุและโทรทัศน์ตามลำดับ

6.7 สำหรับระดับความสามารถในการรับข่าวสารของผู้บริหารโรงเรียนนั้น มีส่วนวนใกล้เคียงกันระหว่างระดับต่ำ (ร้อยละ 49.1) กับระดับสูง (ร้อยละ 41.0)

6.7 นอกจากนี้ยังพบว่า

6.7.1 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เคยไปปรึกษาหารือเกี่ยวกับการใช้หลักผู้ตรกับศึกษานิเทศก์ (ร้อยละ 93.6) และเลือกเวลาในการปรึกษาตามโอกาสและความเหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.7)

6.7.2 ผู้บริหารโรงเรียนกว่าครึ่งเคยไปปรึกษาหารือเกี่ยวกับการใช้หลักผู้ตรกับนักวิชาการศึกษาในกรม/กองต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ (ร้อยละ 54.3)

6.7.3 นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักผู้ตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดเคยไปประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักผู้ตร (ร้อยละ 96.6) และส่วนใหญ่เคยผ่านการประชุมอบรม-สัมมนามาอย่างน้อย 2-5 ครั้งแล้ว (ร้อยละ 56.0)

6.7.4 ผู้บริหารโรงเรียนเกือบทั้งหมดเคยปรึกษาหารือ พูดคุยกับเพื่อนผู้บริหารโรงเรียนด้วยกันเกี่ยวกับการใช้หลักผู้ตร

6.7.5 ผู้บริหารโรงเรียนสองในสามเคยเชิญศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษาจากกรมวิชาการ หรือกรมต้นสังกัดมาบรรยายเกี่ยวกับการใช้หลักผู้ตรให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียนฟัง

6.7.6 ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้ไปประชุม/อบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักผู้ตรมา เมื่อกลับโรงเรียนส่วนใหญ่จะนำข่าวสาร ข้อมูลและความรู้จากการประชุม/อบรม/สัมมนามาบรรยายให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียนฟัง (ร้อยละ 94.9) และจำนวนกว่าครึ่งจะบรรยายทุกครั้งที่ไปประชุม/อบรม/สัมมนา (ร้อยละ 59.0)

7. โครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารหลักผู้ตร ผลการวิจัยปรากฏว่า

7.1 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากครู-อาจารย์ในโรงเรียนในการบริหารหลักผู้ตรในระดับปานกลาง (ร้อยละ 62.8) รองมาก็ได้รับการสนับสนุนจากครู-อาจารย์ดีมาก (ร้อยละ 35.9)

7.2 โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.4) มีครู-อาจารย์ที่มีความกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

7.3 โรงเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งของ กลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 50.0) มีครูประมาณ 10 % ของจำนวนครูทั้งหมดในโรงเรียนที่ได้รับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

7.4 จากจำนวนผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 234 โรงเรียนนี้พบว่า โรงเรียนที่ครูอาจารย์เกือบทั้งหมดในโรงเรียนเห็นด้วยว่า หลักสูตรนี้เหมาะสมกับสังคมบ้านเรา มีจำนวนพอ ๆ กันกับ โรงเรียนที่ครูอาจารย์ประมาณ 50 % ของจำนวนครู-อาจารย์ในโรงเรียนเห็นว่าเหมาะสมกับสังคมบ้านเรา (ร้อยละ 49.2 และ 47.4 ตามลำดับ) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ครู-อาจารย์ในโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรนี้เหมาะสมกับสังคมบ้านเรา

7.5 โรงเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งของทั้งหมดขาดครูทางด้านวิชาชีพ (ร้อยละ 50.0) และกว่าครึ่งที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน (ร้อยละ 54.7) ส่วนด้านอาคารสถานที่นั้น จำนวนเกือบครึ่งของโรงเรียนทั้งหมดไม่มีปัญหา (ร้อยละ 47.8)

7.6 ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ครูอาจารย์ในโรงเรียนเห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในระบบการศึกษา (ร้อยละ 48.3) และร้อยละ 40.6 ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

7.7 ส่วนใหญ่แล้ว โครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างยังไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารหลักสูตรเท่าที่ควร (ร้อยละ 80.8)

ศูนย์วิจัยทรัพยากรบุคคล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทดลองสมมติฐาน จากผลการวิจัยดังกล่าวจะสรุปได้ว่า

1. ทักษะคิดของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ได้ตั้งไว้
2. ความสามารถในการรับข่าวสารของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งไว้
3. โครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียน ในระดับค่อนข้างต่ำมาก
4. การยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับสูง กับทัศนคติที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับความสามารถในการรับข่าวสาร แต่การยอมรับหลักสูตรมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำกับโครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียน

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับหลักสูตรกับทัศนคติที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง
การศึกษาครั้งนี้พบว่า การยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ดังตารางที่ 1 หน้า 42) ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และสอดคล้องกับที่ Rogers และ Shoemaker ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการในการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น บุคลิกภาพของบุคคล เช่นทัศนคติหัว ๆ ไปของเขาที่เกี่ยวข้องกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจ¹ Kelman & Hovland ได้ให้ข้อคิดซึ่ง

¹Roger E.M., and Shoemaker F.F., Communication of Innovation: A Cross-cultural Approach (New York: The Free Press, 1971), p. 199.

ล้นับล้นกับ Rogers และ Shoemaker ว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี มีความรู้และเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในสิ่งที่เผยแพร่ จะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมนั้น¹ และ Kelman² ได้วิจัยและสรุปผลไว้ว่า การมีอำนาจในการสั่งการของผู้ว่าการเปลี่ยนแปลง มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม

นอกจากนี้ McGuire ยังได้กล่าวไว้ในเรื่องการเผยแพร่ข่าวสารว่า ในขั้นการยอมรับหรือเปลี่ยนแปลงตาม (Acceptance) นั้น ความน่าเชื่อถือของผู้ว่าการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญต่อการยอมรับนวัตกรรมเช่นกัน³

สำหรับงานวิจัยนี้ได้ศึกษาการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมโดยอำนาจหน้าที่ (Authority decision making) ซึ่งปกติมักพบในองค์การที่เป็นทางการ (Formal Organization) ผู้นำในการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผู้นำที่เป็นทางการ มีตำแหน่งในสถาบันหรือในองค์การจะมีสถานะและอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งในสถาบันหรือองค์การสูงกว่าผู้ยอมรับนวัตกรรม ซึ่งในที่นี้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน ดังนั้นผู้ยอมรับนวัตกรรมจึงไม่สามารถปฏิเสธนวัตกรรมนั้น ๆ ได้ ต้องนำนวัตกรรมไปปฏิบัติตามคำสั่ง หรือตามลายงานการบังคับบัญชา แม้ว่าด้วยใจจริงแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนอาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับนวัตกรรมนั้น ๆ ก็ตาม ลักษณะเช่นนี้ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ความต่อเนื่องของการยอมรับนวัตกรรมจะกลายเป็นปัญหาที่

¹ Kelman, H.C. and Hovland, C.I., "Reinstatement of the Communication in Delayed Measurement of Opinion Change, Journal of Abnormal and social Psychology 48 (1953), pp. 327-335.

² Thomas D. Beiseker and Donn W. Pason, The Process of Social Influence (New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1972), p. 142.

³ McGuire, "Personality and susceptibility of Social Influence," in E.F. Borgotta and W.W. Lambert. eds. Handbook of Personality Theory and Research (Chicago: Rand N. Nally, 1968), p. 1165.

สำคัญในอนาคต หากผู้ยอมรับนวัตกรรมคือผู้บริหารโรงเรียนและครูอื่น ๆ มีความพึงพอใจ ในนวัตกรรมนั้น ๆ เป็นส่วนตัว ก็จะยึดถือหรือนำเอานวัตกรรมนั้นไปปฏิบัติอย่างจริงจังและ ต่อเนื่อง แต่ถ้าผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนมีความเห็นเป็นส่วนตัวว่า นวัตกรรมนั้น ไม่เกิดประโยชน์หรือไม่เป็นที่พอใจ ก็จะปฏิบัติต่อกิจกรรมไปตามหน้าที่หรือตามสายงานการ บังคับบัญชา ซึ่งทำให้การใช้นวัตกรรมนั้น ๆ อาจไม่บรรลุผลตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

Katz และ Kahn ยังได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ลักษณะของการยอมรับ นวัตกรรมโดยอำนาจหน้าที่นี้ ผู้ผู้ใต้บังคับบัญชาพยายามที่จะรักษาตำแหน่งของตนในสายการ บังคับบัญชา โดยเล่นข้อมูลหรือเลือกเล่นข้อมูลที่ตรงกับความคาดหวังของผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาพอใจและเพื่อประโยชน์แก่สถานภาพและตำแหน่งในองค์กรของ ตัวเอง

ดังนั้น ในการตัดสินใจต่อกิจกรรม โดยอำนาจหน้าที่นี้ ความเชื่อใจซึ่งกันและกัน ความรู้สึกซึ่งกันและกันในแง่ดี และความสัมพันธ์ที่ล้นหลามซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยในการ ยอมรับ และหน่วยในการตัดสินใจ จะทำให้การเผยแพร่ข่าวสารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น¹

ด้วยเหตุนี้ การยอมรับนวัตกรรมในลักษณะเช่นนี้ หักคั่นคิดของหน่วยในการยอมรับ ที่มีต่อหน่วยในการตัดสินใจเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจต่อกิจกรรมเป็น อย่างยิ่ง

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับหลักผู้ตรกับความล่าช้าในการรับข่าวสาร

การศึกษาครั้งนี้พบว่า การยอมรับหลักผู้ตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความล่าช้าในการรับข่าวสารของผู้บริหาร โรงเรียน (ดังตารางที่ 1 ในหน้า 42) ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

1

Katz D., and Kahn R.L., The Social Psychology of Organizations, (New York: Wiley, 1966), p. 223.

และสอดคล้องกับที่ Rogers และ Shoemaker ให้ข้อคิดเห็นไว้ในขั้นการสื่อสารของการเผยแพร่นวัตกรรมว่า เมื่อหน่วยในการตัดสินใจได้เลือกนวัตกรรมที่ตนเองต้องการให้มีการยอมรับแล้ว จะต้องมีการส่งสารจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง หรือจากผู้บังคับบัญชาไปยังผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือจากหน่วยในการตัดสินใจไปยังหน่วยในการยอมรับตามสายการบังคับบัญชา สำหรับการตัดสินใจโดยผู้มีอำนาจนี้ การสื่อสารเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะไม่สามารถจะมีการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมได้ จนกว่าจะมีการถ่ายทอดข่าวสารเกี่ยวกับการตัดสินใจจากหน่วยในการตัดสินใจไปยังหน่วยในการยอมรับเสียก่อน การไหลของข่าวสารตามแนวตั้งจากข้างบนลงข้างล่างนี้ ข่าวสารจะประกอบไปด้วย คำสั่ง คำเตือนความจำ การอธิบายด้วยคำพูดหรือด้วยเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนวัตกรรมและอื่น ๆ¹

ในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม (Innovation-decision making) ย่อมต้องอาศัยทั้งสื่อมวลชนและสื่อระหว่างบุคคล ซึ่งหน่วยในการตัดสินใจจะต้องเลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมไปสู่หน่วยในการยอมรับ²

ด้วยเหตุนี้ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร (Media exposure) ของผู้รับนวัตกรรมหรือหน่วยในการยอมรับเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบการศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจต่อนวัตกรรม แต่ดร.บุญเลิศ คู่ภักติก กล่าวไว้ในคหทานุกรมสื่อสารมวลชน³ ว่า

¹ Rogers E.M. Rogers and Shoemaker F.F., op.cit., p. 310.

² รัตน์าวดี บุรณวิวงศ์, "ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนพันธ์ข้าวจากพันธุ์ที่เมืองเป็นพันธุ์ส่งเสริมของเกษตรกรในเขตไผ่ยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทอักษรศาสตรบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 27.

³ บุญเลิศ คู่ภักติก, คหทานุกรมสื่อสารมวลชน เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520), หน้า 59-63.

ในการวิจัยเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน ตัวแปรที่นักวิจัยส่วนมากนิยมใช้เพื่อศึกษาการเปิดรับฟังอ่านหรือดูสื่อมวลชน คือการเปิดรับสื่อมวลชน (Mass Media exposure) แต่ความจริงแล้วในวงการวิจัยสื่อสารมวลชน ผู้วิจัยส่วนมากมุ่งจะทราบถึงการที่ประชาชนรับฟังข่าวสารจากสื่อมวลชน (Mass Media information) มากกว่าตัวแปรที่เหมาะสมและควรใช้ ซึ่งครอบคลุมทั้งประเภทของสื่อและเนื้อหาของข่าวสารเข้าไว้ด้วยกัน ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งจะศึกษาถึงการเปิดรับข่าวสารและการมีส่วนร่วมในข่าวสารนั้น ๆ ของผู้ยอมรับนวัตกรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ตัวแปรความสามารถในการรับข่าวสาร (Capability in getting news) เป็นตัวแปรอิสระที่ใช้ทำนายการยอมรับนวัตกรรมของหน่วยในการยอมรับ และก็พบว่า ความสามารถในการรับข่าวสารของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งก็เป็นไปตามลัทธิฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับแนวความคิดที่นักวิจัยทางด้านการศึกษาได้เสนอแนวความคิดต่าง ๆ ไว้

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับหลักสูตรกับโครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียน

การศึกษาครั้งนี้พบว่า การยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียน (ดังตารางที่ 1 ในหน้า 42) ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นไปตามลัทธิฐานที่ตั้ง 3 และสอดคล้องกับที่ Rogers ได้ให้ข้อเสนอแนะในผลสรุปงานวิจัยว่า¹ ข้อผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงของการวิจัยเกี่ยวกับการเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย ซึ่ง Rogers และคณะได้มาวิจัยให้กระทรวงศึกษาธิการ คือผู้วิจัยไม่ได้วิเคราะห์หรือมองเห็นปัญหาว่า

¹ Rogers E.M., The Diffusion of Educational Innovations in the Government Secondary schools of Thailand, op.cit., pp. 69-74

โครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนและงานที่ครูทำในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการนำความคิดใหม่มาใช้อย่างมากมาย (ซึ่งการวิเคราะห์อิทธิพลโครงสร้างทางสังคมที่มีต่อการเผยแพร่ความคิดใหม่นี้ ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์เพื่อทำปริญญาเอกของ F.F. Shoemaker ซึ่งเล่นต่อ Michigan State University)¹

Rogers ให้ข้อคิดว่า โครงสร้างของสังคมมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคล เป็นอย่างมาก รวมทั้งการยอมรับความคิดใหม่ด้วย อิทธิพลของโครงสร้างสังคมได้แก่ การยอมรับว่าเราอาจทราบพฤติกรรมของบุคคลโดยอาศัยตัวแปรอิสระของตัวบุคคลนั่นเอง และระบบสังคมที่เขาสังกัดอยู่ด้วย

นอกจากนี้ Rogers ยังได้เสนอแนะว่า ตัวแปรของโครงสร้างสังคมที่มีความสำคัญควรนำมาพิจารณาในการทำวิจัยได้แก่ แบบแผนของพฤติกรรมในสังคมนั้น เช่นการสนับสนุนจากคนในสังคมที่มีลักษณะข้อบกพร่อง ก้าวหน้า สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างไปสู่ เบื้องบน การนิเทศการศึกษา ฯลฯ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาโครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนที่ผู้บริหารรับผิดชอบอยู่ เป็นตัวแปรที่จะใช้ทำนายการยอมรับหลักสูตร และเห็นว่าโครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนไม่เพียงแต่ประกอบด้วย โครงสร้างที่เป็นแบบแผนของพฤติกรรมของครู-อาจารย์ในโรงเรียนเท่านั้น ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การบริหารหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนเป็นไปตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ เป็นส่วนประกอบที่ควรจะได้นำมาศึกษาด้วย และผลการวิจัยในครั้งนี้ก็เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

4. สรุปผลการวิเคราะห์ความสำคัญของปัจจัยแต่ละตัวที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับหลักสูตร

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ ปัจจัยที่คนคิดที่มีต่อผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 72.

มากที่สุด และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.34 บัณฑิตที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับหลักสูตรรองลงมาคือ ความสามารถในการรับข่าวสารของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าสหสัมพันธ์ 0.19 บัณฑิตที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับหลักสูตรน้อยที่สุด คือโครงสร้างของสังคมภายในโรงเรียน (ที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารหลักสูตร) มีค่าสหสัมพันธ์ 0.01

ข้อเสนอนแนะ

การวิจัยเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารที่วางแผนการวิจัยเพื่อศึกษาบัณฑิตที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยอาศัยงานวิจัยของ Dr. Everett M. Rogers และคณะฯ ซึ่งได้มาทำวิจัยเรื่องการเผยแพร่ความคิดใหม่ทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในประเทศไทยเป็นหลัก ประสิทธิภาพในงานวิจัยในลักษณะเช่นนี้ อาจเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในเรื่องทำนองเดียวกันในอนาคต จึงจะเสนอแนวความคิดบางประการไว้ดังต่อไปนี้

1. ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารในองค์กรที่เป็นทางการ (Formal Organization) หน่วยในการตัดสินใจหรือผู้บังคับบัญชาที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อหน่วยในการยอมรับหรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น ข่าวสารที่หลากหลายเชิงบงลงสู่เบื้องล่าง จึงมักจะถูกมองด้วยความสงสัย ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการเข้าใจผิด และมีทัศนคติที่คัดค้านข่าวสารจากเบื้องบน แม้ว่าภายในใจของผู้รับข่าวสารอาจจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับนวัตกรรมนั้น ๆ ก็ตาม พฤติกรรมที่แสดงออกมาจึงอาจจะอยู่ในลักษณะชอบ แต่ปฏิเสธ นวัตกรรม หรือไม่ชอบ แต่ต้องยอมรับ (ดูตาราง 2-3 ในหน้า 30 ของบทที่ 2) ดังนั้น พฤติกรรมความไม่พ้องกันเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม พฤติกรรมเช่นนี้อาจเกิดขึ้นเสมอ ๆ ในองค์กรที่เป็นทางการ ดังนั้น ภายในองค์กรหรือหน่วยงานที่มีการร่วมมือกัน มีทัศนคติที่ดีต่อกัน หน่วยในการตัดสินใจหรือผู้บังคับบัญชา ยอมรับฟังความคิดเห็นของหน่วยในการยอมรับบ้าง ข่าวสารจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่างจะได้รับการยอมรับมากกว่า

2. การตัดสินใจต่อนวกรรมโดยบุคคลที่มีอำนาจ มีข้อน่าสังเกตว่า การกระทำของหน่วยในการยอมรับขึ้นอยู่กับคำสั่งของผู้บังคับบัญชา หน่วยในการยอมรับทำตามการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาหรือหน่วยในการตัดสินใจ ก็เพื่อจะรักษาความสัมพันธ์ที่ดี หรือเพื่อที่จะได้รับความโปรดปรานจากผู้บังคับบัญชา ในสภาพการณ์เช่นนี้ การเปลี่ยนพฤติกรรมจึงมีลักษณะเป็นการชั่วคราวและต้องมีการควบคุมตรวจตรา เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นคงอยู่เป็นลักษณะเช่นนี้พฤติกรรมโดยเปิดเผยหรือการยอมรับนวกรรมอาจถูกบังคับโดยโครงสร้างของอำนาจขององค์การที่เป็นทางการ ที่คนคิดที่มีต่อนวกรรมจึงเป็นตัวแปรตามที่เหมาะสมแก่การศึกษามากกว่าพฤติกรรมโดยเปิดเผยหรือการยอมรับนวกรรมนั้น ๆ โดยตรง

3. ข้อมูลข่าวลือต่าง ๆ ที่หน่วยในการตัดสินใจหรือผู้บังคับบัญชา ได้รับจากหน่วยในการยอมรับ มักเป็นข้อมูลที่ผ่านมาการกรองมาเป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ จะได้รับข้อมูลที่เป็นจริงน้อยลงทุกที ๆ วิธีแก้ไขในเรื่องนี้ที่พอจะทำได้คือผู้บริหารในระดับสูงของกระทรวงควรหมั่นออกเยี่ยมเยียนโรงเรียนในส่วนภูมิภาคหรือโรงเรียนในท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้เห็นและได้รับทราบข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดจากหน่วยปฏิบัติงาน ทั้งยังเป็นการหลีกเลี่ยงการรับข่าวลือด้วยรายงานที่ผ่านการกรองข้อเท็จจริงอีกด้วย

4. การเผยแพร่ความคิดใหม่หรือนวกรรมทางการศึกษานั้น สิ่งที่ยากยิ่งสำหรับการประเมินคือ เราไม่สามารถเห็นประโยชน์ของนวกรรมได้อย่างชัดเจนในเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้น ควรจะได้มีการติดตามการกระจายความคิดใหม่อย่างละเอียดถี่ถ้วน และใกล้ชิดผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรให้ความสนใจกับการตัดสินใจในส่วนตัว ๆ ที่ค่อย ๆ ก่อตัวกันเข้าเป็นกระบวนการยอมรับ และนำไปใช้ของหน่วยในการยอมรับนวกรรม นั่นคือใช้วิธีการศึกษาติดตามแบบเจาะลึก (in-dept studies)

5. สำหรับการเผยแพร่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ไปสู่ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้มาตั้งแต่ พุทธศักราช 2521 นี้

สิ่งหนึ่งซึ่งผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงยังไม่ได้ให้ความสำคัญ
มากนัก คือการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เพราะผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากเห็นว่าทำให้
ข่าวลือร ชั่วมูล รายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรยังมีน้อยเกินไป นำที่ผู้บริหารการศึกษาใน
ระดับสูงของกระทรวงฯ ละได้ไปประโยชน์จากสื่อมวลชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย